

24 דצמבר 2023

מלחמת "חרבות ברזל" (7.10.23) והשפעותיה על התפיסה המבצעית באבטחה אזרחית חמושה

כללי

מלחמת "חרבות ברזל" טלטלה עמוקות את מערכות הביטחון והמודיעין הישראליות, טלטלה שהשפעותיה תורגשנה שנים ארוכות לעתיד.

מבלי להיכנס למראות והעדויות המחרידות אודות אירועי הימים הראשונים ביישובי ובסיסי צה"ל באזור עוטף עזה, לא ניתן להתעלם מההבנה הבסיסית שתפיסות הפעלה מבצעית בתחומים שונים: צבאיים, מודיעיניים ואזרחיים, כמו גם בתחום האבטחה האזרחית, חייבות לעבור בחינה מחודשת אמיצה לרבות שינויים מחוייבים הכרוכים במשאבי כוח אדם, ציוד וטכנולוגיה ובעיקר הנחות יסוד ועבודה לאורן גובשו תפיסות אלו עד המלחמה.

אנו בעיצומה של המלחמה שסופה אינו נראה לעין נכון לכתיבת שורות אלו, אך למרות כך מסקנתי היא שיש לגשת כבר עתה לבחינה מחודשת של מושכלות היסוד **בתחום האבטחה האזרחית החמושה** כפי שאנו אנשי המקצוע בתחום הכרנו עד כה. במאמרי זה **לא אדון בתחום הגנת היישובים**, שלמרות ממשקים לא מעטים לתחום האבטחה האזרחית, מהווה דיסציפלינה שונה (עובר לתחילת המלחמה פנתה הנהלת הפורום לביטחון ואבטחה בישראל לקב"ט מוא"ז חוף אשקלון, נצ"מ בדימ' אמנון זיו, ובצוותא קיימנו תהליך מחשב ראשוני בנושא הגנת יישובים). במאמר אדון אך ורק בתחום אבטחה חמושה של **מתקנים וארגונים אזרחיים מאובטחים** (חלקם מונחים על ידי מ"י או שב"כ, ואחרים לא). היות וחלק מהעקרונות הקיימים בתחום הינם מידע מסווג, מובן כי לא ארחיב בהם על מנת שלא לחשוף מידע רגיש, ואתייחס אליהם בכלליות מובנת.

נושאי הדיון

- מהם העקרונות והתפיסה המבצעית של מערך האבטחה החמושה, בטרם "חרבות ברזל"
- מה ראינו אצל האוייב בתאריך 7.10.23 06:30 בעוטף עזה, מבחינת צורת הלחימה, האמצעים והרמה המבצעית שלו?
- אלו תובנות ומסקנות ראשוניות ניתן להפיק וליישם במערך האבטחה האזרחית החמושה בישראל?

עקרונות והנחות העבודה של התפיסה המבצעית הקיימת באבטחה החמושה עד 7.10.23?

אוייב

- יוזמת התקיפה תהיה תמיד בידי האוייב במונחי עיתוי, מיקום, כיוון התקיפה ועוצמתה וכן האמל"ח בו ייעשה שימוש (אמל"ח קל בדרך כלל עקב מגבלות לוגיסטיות הנובעות מהמרחק בין בסיס היציאה ליעד הנתקף)

www.forum-security.org
<mailto:info@forum-security.org>

ע.ר. 580116051

סד"כ המחבלים התוקף מצומצם. (מספר חד-ספרתי בד"כ)

- האוייב ירכז מאמץ התקיפה בד"כ בגזרה יחידה (גזע התקרית) תוך שימוש אפשרי בהטעיות והסחות תשומת לב, אך לא פיצול כוחות. (מטעני נפץ ויצירת מהומה בגזרות רחוקות)
- תקיפת יעד בודד בדרך כלל, אם כי פגשנו תקיפות במקביל של כמה יעדים כגון: מתקפת הטרור במומבאי נובמבר 2008 שארכה יומיים, ומתקפת הטרור בקניה בנובמבר 2002 בה נתקפו תיירים ישראלים במלון פרדייז וכן נעשה ניסיון להפיל מטוס ארקיע באמצעות טיל כתף נ"מ. וכמובן אירועי הטרור בספטמבר 2001 בארה"ב.
- יבוצע איסוף מל"מ מקדים (מחוץ ומתוך היעד) לתקיפה. מגביר סיכויי מערך האבטחה לחשוף מפגעים או להרתיע בעבודה מבצעית נכונה מול הדפ"א.
- מתווי פיגוע: התאבדות (מחבל או רכב תופת), הקרבה (בנשק חם או קר מטווחים שונים), בני ערובה, מטעני נפץ (החדרה על ידי מפגע או מכונית תופת חונה), משולב
- ניידות האוייב מוגבלת בד"כ (עקב מרחק מבסיס היציאה).

כוחותינו

- המאבטח כ"צייד" (נייד בגזרה ולא סטאטי בעמדה) ותגבור מידי לגזרה הנתקפת
- חיפוש ואיתור החריג וריכוז מאמץ מולו (מתכתב עם העיקרון לעיל)
- משך תקיפה קצר ביותר – אין זמן לצבירת כוח, חתירה למגע מיידית של כל לוחם
- צורך במוכנות מבצעית ומקצועית רצופה גם בהיעדר מידע מודיעיני
- אין עתודה ארגונית שניתן להזעקה מיידית לתגבור (שרידות מערך האבטחה), אלא כוחות הביטחון של המדינה (זמן תגובה)
- שבירת שגרה והטעייה – עיקרון מרכזי בעבודה המבצעית
- היטמעות/בולטות מאבטחים (משפיע על אופן נשיאת הנשק) = שיקולי הפתעה מול הרתעה (לצד חשיפה לפגיעה מתוכננת)
- חימוש קל ומיגון אישי (בהתאם לניתוח סיכונים)
- תפיסת מעגלי אבטחה: טריטוריאליים (באחריות צה"ל/משטרת ישראל) ומקצועיים
- שילוב טכנולוגיה ומיגון כמכפילי כוח וחיסכון בכוח אדם
- שליטה ויצירת תמונת מצב מהירה – לאחר התגובה הראשונית
- ניהול סיכונים = להחליט מה לא עושים/עושים בעדיפות נמוכה (הגדרת "איומי ייחוס")

עיקרי תופעות הלחימה ומבצעים שנראו אצל מחבלי החמאס 7.10.23

- תכנון ארוך טווח תוך בניין כוח מתאים, מבוסס מודיעין מדויק
- סד"כ לוחמים צבאי!! (מעל 1,000 מחבלים), כמה עשרות מול כל יעד
- תקיפה רחבת חזית של מספר יעדים רב במקביל תוך ניצול תווך קרקעי, ימי ואווירי ובידוד זירות הפעולה (חסימות ומארבים)
- שימוש בתוכנית הונאה והטעייה מפורטת וארוכת טווח
- אמל"ח ותחמושת רבים ומגוונים לרבות מטולי נ"ט ומקלעים כבדים (מייצרים עוצמת אש גבוהה) וכן מיגון אישי (אפודים קרמיים)

www.forum-security.org

<mailto:info@forum-security.org>

- ככל הנראה פיתוח אמל"ח ייעודי ו/או שיטות לנטרול רק"מ, טנקים ואמצעי תצפית (שימוש ברחפנים תוקפים/מתאבדים)
- שימוש באמצעי שליטה ופיקוד טכנולוגיים משוכללים אצל המחבלים התוקפים
- ניידות מגוונת מהירה ולטווח תנועה ארוך: טנדרים, אופנועים, מצנחי רחיפה
- כשירות מבצעית גבוהה ונחישות
- שילוב דפ"אות: הרג, בני ערובה, מלכוד, חטיפה לשטח עוין (לא ידוע על אירועי תופת מתאבדים או כלי רכב)
- "ערפל קרב" מתמשך
- פריצת מעגלי אבטחה והתראה (תוצאה של אמל"מ מדויק), לרבות נטרול אמצעי טכנולוגיה ותצפית בדרום ובצפון (חיזבאללה)
- תקיפת יעדים מכיוונים וממדים רבים במקביל

תובנות ומסקנות ראשוניות

לאור תמונת האירועים מה- 7.10.23 בראיית התוקף, אין מנוס מהמסקנה כי חלק ניכר מעקרונות התפיסה המבצעית של האבטחה האזרחית החמושה אותם הכרנו, נדרשים לחשיבה מחדש והתאמה למציאות המתהווה לנגד עינינו, מחד, בבחינת **"מה שהיה, לא יהיה עוד"**!!

3

מאידך, אסור להיכנס להכללות רחבות וגסות מידי תוך התעלמות מנתונים של רמת האיום, מיקום המתקנים המאובטחים (סמוכי גבול/גדר, ישובים מעורבים וכו') ועוד. שיקולים אלו צריכים להילקח בחשבון בתכנון האבטחה החמושה של כל מתקן פרטני. יחד עם זאת, בהמשך לעיקרון המוכנות המבצעית גם ללא מודיעין – יש לשים דגש רב יותר על **יכולות** האויב הידועות ופחות על הערכת **כוונותיו**. האויב צובר ומפתח יכולות **כדי להשתמש בהם** מתי שהוא.

יש לחשוב ולהיערך ל"מלחמה הבאה" ולא למלחמה הקודמת. זה מה שהחמאס עשה!

להלן אציג את התובנות העקרוניות ומשמעויות שאני הסקתי מהאמור לעיל, אליהן יש להתייחס בניתוח פרטני כאמור:

ע.ר. 580116051

מס"ד	"חרבות ברזל"	תפיסה קיימת	תובנה/משמעות	הערות
1.	סד"כ תוקפים צבאי	סד"כ תוקפים מצומצם	חשיבה מעודכנת לגבי סד"כ אבטחה לרבות כ"כ	האם אבטחה אזרחית מסוגלת לתת מענה?
2.	תקיפת מספר גדול של יעדים במקביל	תקיפת יעד בודד או שניים במקביל	א- יכולת עמידה עצמאית ב- סיוע הדדי בין מתקנים קרובים	
3.	הונאה והטעייה עמוקות מצד האויב	מודיעין = בונוס	לשמר ולגבש אינדיקציות עצמאיות, שימוש בהטעייה, הסתרה והונאה אצלנו	היערכות לתרחישי ייחוס גם בהיעדר מודיעין
4.	אמל"ח מגוון, רב עוצמה, מיגון אישי	שיטת ירי, נק"ל, מיגון רק לפי ניתוח פרטני	שינוי בהכשרת הירי, או החלפת תחמושת לחודרת, התאמת החימוש לאיום,	משטרת ישראל החליטה להצטייד במקלעים בתחנות ובשטח

4

מס"ד	"חרבות ברזל"	תפיסה קיימת	תובנה/משמעות	הערות
5.	נטרול אקטיבי של אמצעי תצפית ומיגון	לא מוכרת התייחסות	הגנה על אמצעי תצפית ומיגון: פיזית והסתרה/הונאה	
6.	ניידות, טווח פעולה ארוך וניצול תווך רב ממדי	היערכות קרוב ליעד, תקיפה במימד יחיד + כטמ"מ	היערכות לתקיפה מכל טווח ותווך אפשרי, לפי ניתוח השטח	לא בטוח שנבחין בתוקפים בשלב ההיערכות
7.	שילוב דפ"אות רבות	קיים	הפוגה בתקיפה, אין אויב "בעין" - לא אומר שהאירוע הסתיים	
8.	פריצת מעגלי אבטחה	מבוססת על תפיסת מעגלי אבטחה	לחזק מעגלים, היערכות מחמירה לאפשרות פריצה	מימוש ההנחה: יכולת מענה עצמאי ללא תגבור
9.	תקיפת יעד מכמה כיוונים בו זמנית	"גזע תקרית" אחד	בחינה מחודשת של עקרונות נוהל לחימה	

הנחות בסיס להמשך ניתוח ולקחים

- ❖ הקירבה לקוי המגע מול אויב בעין או פוטנציאלי חייבת להשפיע על צורת ההיערכות האבטחתית של המתקן.
- ❖ בהמשך לנ"ל: חובה לזכור כי בקרב ארגוני הפשיעה במגזר הערבי קיים אמל"ח מגוון ובכמות רבה היכול לשמש תוקפים בפנים הארץ
- ❖ פעולות שבירת שגרה קלאסיות צריכות להיות מתוגברות בפעולות הטעייה והונאה פרואקטיביות [אמצעי דמה, שילוט, הסתרת אמצעים מבצעיים, לבוש אנשי אבטחה (ז'קטים כהסתרת חימוש קיים או מדומה) וכו']
- ❖ התמגנות אפקטיבית מול דפ"א ירי תלול מסלול תוך התייחסות לגודל ראש הנפץ – רקטות ארוכות טווח נושאות רש"ק כבד (לצד רקטות "בורקאן" כבדות לטווח קצר שבידי חיזבאללה). מיגונית סטנדרטית אינה נותנת מענה אפקטיבי להדף בהיעדר דלתות מתאימות, מול ממ"ד יביל המצויד בדלתות הדף.
- ❖ שדרוג החימוש של מערך האבטחה (לשקול שימוש בתחמושת חודרת מיגון קרמי – ירי ל"מרכז מסה" עלול להיות לא אפקטיבי) וכן המיגון האישי. שיפור מיומנות הירי למטרת "ראש" כרוך בהשקעת משאבי זמן וכסף לא פשוטים.
- ❖ בחינה מחודשת ואמיצה של עקרונות "נוהל לחימה בתקרית" והתאמתם למציאות שהתהוותה לעיננו.
- ❖ מוכנות לכל תרחיש ייחוס שנותח והוכר בתוכנית האבטחה, גם בהיעדר מודיעין קונקרטי.
- ❖ שת"פ הדוק עם כוחות בט"ש מקומיים (משטרה/צה"ל) לרבות תקשורת הדדית, תכנון ופקודות משותפות ותרגול
- ❖ למרות האמור לעיל – בתרחיש רב זירת, יש להיערך לאבטחה על בסיס מקומי לאורך זמן בשל חוסר יכולת כוחות הביטחון לסייע באופן מיידי.

סיכום

מדינת ישראל על מערכותיה ברמות השונות מצויה עדיין תחת ההשפעות הקשות של אירועי 7.10.23 והימים שלאחר מכן

כבר כעת החלו מערכות הביטחון ליישם לקחים מיידיים בתחומי סד"כ ציוד וחימוש של מערכי הגנה אזרחיים (ביישובים). זו העת להגיש להנהלות הארגונים המאובטחים (מונחים ושאינם) תכנית מגובשת של שינויים נדרשים במערכי האבטחה האזרחית, ולתקצבם. בתחומי האבטחה המונחית על פי חוק, חייבים הגופים המנחים ליטול את היוזמה ולהניע את תהליך השינוי בעבודה משולבת.

איום הפח"ע חייב לקבל התייחסות מתאימה ושונה גם בארגונים ומתקנים שהאיומים העיקריים לגביהם אינם מתחום זה.

הפורום לביטחון ואבטחה בישראל

ארגון מנהלי הביטחון והחירום הבכירים

ע.ר. 580116051

איומי אבטחת שרשרת אספקה, פחת ואובדן, ריגול מסחרי וכו' חשובים, אבל אף מנהל ביטחון אינו יכול להכריז כי איום הפח"ע כלפיו אינו רלוונטי. אירועי מלחמת "חרבות ברזל" המחישו זאת (שוב) בצורה חדה.

שמוליק ברק
סנ"צ (בדימ')

הכותב הינו יועץ אבטחה עצמאי, מנהל התפעול
של "הפורום לביטחון ואבטחה בישראל"
ושימש כראש מדורים שונים בחט' האבטחה מ"י

לתגובות והארות: SHMULIK30@GMAIL.COM